

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 13-11-2020
Enhed: FOPS
Sagsbeh.: SUMMSB
Sagsnr.: 2006204
Dok. nr.: 1430892

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 9. oktober 2020 stillet følgende spørgsmål nr. 12 (L 61) til sundheds- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Lars Boje Mathiesen (NB).

Spørgsmål nr. 12:

”Vil ministeren oversende Sundheds- og Ældreministeriets faglige dokumentation for effekten af standardiserede cigaretpakker på rygeprævalensen, samt præcist angive kilderne til den dokumentation, der ligger til grund for ministeriets sundhedsfaglige vurdering og præcist forklare – med udgangspunkt i den angivne dokumentation – hvordan den forventede effekt, måneds- eller kvartalsvis, ved dette tiltag, vil påvirke rygeprævalensen de næste 5 år?”

Svar:

Tobakslovforslaget (L 61) udmønter den brede politiske aftale om en handleplan mod børn og unges rygning, som blev indgået den 18. december 2019 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Alternativet. Aftalen indeholder en bred vifte af initiativer, herunder forslag om standardiseret indpakning, rettet mod at stoppe og forebygge børn og unges rygning og nikotinafhængighed, og aftalen gennemfører en række af de initiativer, som patientforeninger og fagfolk har efterspurgt i flere år. Forslaget om standardiseret indpakning skal således ses som ét tiltag som del af en samlet pakke af initiativer. Det er kombinationen af tiltag, der forventes tilsammen at have en effekt.

Flere lande både uden for og uden for EU har indført eller er ved at indføre standardiserede tobakspakker. WHO skriver om effekten: “A large body of empirical evidence in the form of experimental studies, surveys and focus group studies provides strong evidence to justify introduction of plain packaging and to support the conclusion that the policy is apt to achieve the objectives identified. Three recent systematic reviews of the evidence support this conclusion, as does early evidence from Australia, which is consistent with the conclusion that plain packaging is an effective public health intervention¹.”

Som det fremgår af bemærkningerne til tobakslovforslaget, vurderer Sundhedsstyrelsen på grundlag af de foreliggende undersøgelser og erfaringer, at standardiserede pakker vil have en effekt på især børn og unges rygning. Mængden af forskning i effekten af standardiserede pakker stiger i takt med, at flere lande indfører det. Idet den nationale handleplan mod børn og unges rygning følger de sundhedsfaglige an-

¹ WHO. Plain packaging of tobacco products – Evidence, Design, and Implementation. 2016. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/207478/9789241565226_eng.pdf?sequence=19

befalinger om en bred og flerstrengt indsats med en lang række tiltag, der implementeres samtidig forventes både en selvstændig effekt samt en synergi effekt, hvor det er svært at beskrive den specifikke effekt af hvert specifikke tiltag.

Sundhedsstyrelsen oplyser, at forskning om standardiserede pakker viser effekt ifht. rygerens tanker om og forsøg på rygestop samt cigaretpakkens tiltrækningskraft (appeal), brugernes oplevelse af at ryge mv. Sundhedsstyrelsen vurderer også, at standardiserede tobakspakker, som begrænser producenterens mulighed for at bruge cigaretpakken som reklame, har virkning i forhold til unge.

Sundhedsstyrelsen henviser til et Cochrane Review fra 2017², hvori det konkluderes, at standardiserede cigaretpakker påvirker (særligt unges) holdninger til cigaretter, og at pakkerne bliver opfattet som mindre attraktive (appeal). Baseret på eksisterende adfærdsforskning forventes det at føre til reduktion i andelen, der starter med at ryge og stigning i andelen, der stopper med at ryge. Cochrane Reviewet beskriver også flere studier, der undersøger effekten af standardiserede cigaretpakker på rygeprævalens eller rygestopforsøg. Det drejer sig blandt andet om et centralt studie fra Australien, som estimerer, at standardiserede cigaretpakker har ført til en reduktion i rygeprævalensen på 0,55 procentpoint fra december 2012 til september 2015.

Sundhedsstyrelsen bygger desuden deres viden på et review af Drovandi et al. fra 2019³, som fokuserer på unges oplevelse af standardiserede cigaretpakker og billedeadvarsler, og som i tråd med konklusionerne i Cochrane reviewet fra 2017, konkluderer, at grafiske helbredsadvarsler og standardiserede tobakspakker ser ud til at øge unges opmærksomhed om farerne ved tobaksbrug, samt at standardiserede pakker bidrager til en øget bevidsthed hos unge om sundhedsrisici ved rygning og til reduktion af tiltrækningskraft, popularitet og "coolness" ved pakkerne og ved rygning. Ifølge et studie blandt australske unge ser dette ud til at holde ved, også flere år efter indførelsen af standardiserede pakker (White et al. 2019⁴). Dertil kommer, at det ifølge reviewet er veldokumenteret, at tobaksindustriens markedsføringsstrategier er målrettet teenagere og unge voksne, fordi det er afgørende for industriens overlevelse at tiltrække næste "generation" rygere.

Herudover henviser Sundhedsstyrelsen til Vidensråd for Forebyggelses rapport "Forebyggelse af børn og unges rygning. Hvad virker?"⁵, hvori det er anført, at debutalderen for at have prøvet at ryge en hel cigaret er steget i Australien i perioden, hvor standardiserede tobakspakker blev indført i Australien. Det fremgår desuden af rapporten, at unge er ekstremt følsomme for branding og reklamer.

Endvidere viser et fransk studie fra 2019, udført blandt 12 til 17-årige, at både holdninger til tobak og reel adfærd var ændret et år efter indførelse af standardiserede tobakspakker i Frankrig. Andelen, der opfattede rygning som skadeligt, steg, mens andelen af nye unge rygere faldt (Lesueur et al. 2019⁶).

² Cochrane: McNeill, a., Gravelly, S, Hitchman, S. C., Bauld, L., Hammond, D., & Hartmann-Boyce, J. (2017). Tobacco packaging design for reducing tobacco use (Review).

³ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/30654833>

⁴ White VM, Guerin N, Williams T, Wakefield MA. Long-term impact of plain packaging of cigarettes with larger graphic health warnings: findings from cross-sectional surveys of Australian adolescents between 2011 and 2017. *Tob Control*. 2019 Aug.

⁵ Vidensråd For Forebyggelse: Jørgen Vestbo, Charlotta Pisinger, Lotus Sofie Bast, Dorthe Gyrd-Hansen (2018). Forebyggelse af børn og unges rygning. Hvad virker?

⁶ El-Khoury Lesueur F, Bolze C, Gomajee R, White V, Melchior M; DePICT study group. Plain tobacco packaging, increased graphic health warnings and adolescents' perceptions and initiation of smoking: DePICT, a French nationwide study. *Tob Control*. 2019 Aug;28

For yderligere undersøgelser, der underbygger, at standardiserede pakker kan påvirke især børn og unges rygning henvises til det hollandske Trimbos Institutes fact sheet on Generic Tobacco Packaging⁷.

Med venlig hilsen

Magnus Heunicke / Mie Saabye

⁷ Factsheet generiek tabaksverpakkingen (plain packaging), Trimbos June 2019.